

COLOCVIUL INTERNAȚIONAL: PRESA CULTURALĂ ȘI PREȚUL ADEVĂRULUI

0.1 Dorel Cosma

0.1.1 Colocviul Internațional Presa Culturală și Prețul Adevărului

Bistrița a găzduit, la Braseria Casa Doamnelor, Colocviul Internațional Presa Culturală și Prețul Adevărului, un important eveniment dedicat analizei situației actuale a presei culturale și provocărilor cu care aceasta se confruntă.

Inițiativa și organizarea acestui forum au aparținut redacțiilor BC Media, Noesnerland, Răsunetul, Transilvania Jurnal și Conexiuni, reunind jurnaliști, scriitori, redactori și colaboratori preocupați de viitorul presei culturale și de apărarea valorilor autentice.

Lucrările colocviului au fost deschise de directorul BC Media, Dorel Cosma, care a prezentat un material de fond privind starea actuală a presei culturale, dificultățile întâmpinate de publicațiile de profil și percepția autorităților asupra rolului acesteia. Intervenția sa a subliniat necesitatea susținerii reale a jurnalismului cultural și a apărării adevărului.

Din partea organizatorilor au luat cuvântul:

- Zorin Diaconescu - admin. Noesnerland
- Menuț Maximilian - director Răsunetul

- Alin Cordoș - director Transilvania Jurnal
- Mirela Rus - redactor șef Conexiuni
- Corina Negrea - poetă

Aceștia au evidențiat importanța colaborării între redacțiile culturale, solidaritatea profesională și necesitatea unei presei culturale active și independente.

Colocviul s-a bucurat și de aprecierea conducerii Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, prin intervențiile telefonice ale președintelui UZPR, Dan Constantin, și ale președintelui Departamentului Presă Culturală, dr. Marian Nencescu.

Dimensiunea internațională a evenimentului a fost consolidată prin participarea, cu ajutorul mijloacelor moderne de comunicare, a unor importanți jurnaliști și colaboratori din diaspora și din presa culturală internațională:

- Prof. univ. dr. Theodor Damian – Lumina Lină, New York
- Ioan Nelu Godja – Unirea, Austria
- Mesut Senol – Istanbul
- Franco Megna – Italia
- Nidal Kassem – Israel
- Silvia Zagoreanu – Republica Moldova
- Joel și Florence Cont – Paris
- Sorin Bălășcău și Laura Juverdeanu – Spania

Intervențiile acestora au adus perspective valoroase asupra modului în care presa culturală este susținută în țările pe care le reprezintă, precum și asupra relațiilor culturale și jurnalistice cu România.

Au urmat opiniile unor cunoscuți jurnaliști bistrițeni:

Victor Știr, pr. prof. Nicolae Feier, Gheorghe Mizgan, Emil Alexandru, Carmen Petruț, Maria

Blaga, Dumitru Bar și Veronica Știr.

Punctele de vedere exprimate au demonstrat actualitatea temei propuse, interesul major pentru viitorul presei culturale și necesitatea unor asemenea întâlniri.

Colocviul Internațional Presa Culturală și Prețul Adevărului s-a dovedit a fi o manifestare de referință, un spațiu necesar dialogului profesional și reafirmării rolului esențial pe care presa culturală îl are în promovarea valorilor și apărarea adevărului.

Redacțiile organizatoare vor continua prezentarea acestui eveniment prin articole, comentarii și montaje realizate de colegii noștri Florin Coșoiu și Doris Ne-delea.

0.1.2 INTERNATIONAL COLLOQUIUM CULTURAL PRESS AND THE PRICE OF TRUTH – A SUBSTANTIAL DEBATE HOSTED IN BISTRIȚA

Bistrița hosted, at Braseria Casa Doamnelor, the International Colloquium Cultural Press and the Price of Truth, an important event dedicated to analyzing the current state of cultural journalism and the challenges it faces today.

The initiative and organization of this significant forum belonged to the editorial teams of BC Media, Noesnerland, Răsunetul, Transilvania Jurnal, and Conexiuni, bringing together journalists, writers, editors, and collaborators concerned with the future of cultural journalism and the defense of authentic values.

The colloquium was opened by BC Media director Dorel Cosma, who presented a comprehensive keynote material regarding the present condition of cultural journalism, the difficulties faced by specialized publications, and the authorities' perception of its role. His intervention emphasized the need for genuine support for cultural journalism

and for defending truth in an increasingly complex environment.

Representing the organizers, the following speakers addressed the audience:

- Zorin Diaconescu – admin. Noesnerland
- Menuț Maximilian – Director of Răsunetul
- Alin Cordoș – Director of Transilvania Jurnal
- Mirela Rus – Editor-in-Chief of Conexiuni

They highlighted the importance of cooperation among cultural editorial offices, professional solidarity, and the necessity of an active and independent cultural press.

The colloquium also enjoyed the appreciation of the leadership of the Union of Professional Journalists of Romania (UZPR), through telephone interventions by UZPR President Dan Constantin and the President of the Cultural Press Department, Dr. Marian Nencescu.

The international dimension of the event was strengthened through the participation, with the help of modern communication means, of important journalists and collaborators from the diaspora and international cultural media:

- Prof. Dr. Theodor Damian – Lumina Lină, New York
- Ioan Nelu Godja – Unirea, Austria
- Mesut Senol – Istanbul
- Franco Megna – Italy
- Nidal Kassem – Israel
- Silvia Zagoreanu – Republic of Moldova
- Joel and Florence Cont – Paris
- Sorin Bălăscău and Laura Juverdeanu – Spain

Their interventions brought valuable perspectives on how cultural journalism is supported in their respective countries, as well as on cultural and journalistic collaborations with Romania.

The event continued with the opinions of well-known Bistrița journalists:

Victor Știr, Rev. Prof. Nicolae Feier, Gheorghe Mizgan, Emil Alexandru, Carmen Petruț, Maria Blaga, Dumitru Bar, Corina Negrea and Veronica Știr.

The viewpoints expressed demonstrated the relevance and urgency of the proposed theme, as well as the necessity of such meetings dedicated to dialogue and reflection.

The International Colloquium “Cultural Press and the Price of Truth” proved to be a landmark event, offering a necessary platform for professional dialogue and reaffirming the essential role cultural journalism plays in promoting values and defending truth.

The organizing editorial teams will continue presenting this event through articles, commentaries, and media productions created by our colleagues Florin Coșoiu and Doris Nedelea.

0.2 Mirela Rus

0.2.1 PREȚUL ADEVĂRULUI ÎN PRESA CULTURALĂ

Putem vorbi despre presă culturală, referindu-ne la primele publicații tipărite, începând cu sec. XVI-XVII. În perioada mișcării iluministe, gânditorii vremii au început să-și publice și să-și împărtășească ideile în primele reviste culturale dedicate literaturii, științei, filozofiei, din Europa. Una dintre cele mai vechi reviste academice este considerată *Journal des Savants* (1665, Franța), apoi este revista *Societății Regale* din Londra, *Philosophical Transactions*.

Și în perioada Romantismului (sec XIX) revistele au fost un factor important în promovarea noilor curente literar-artistice. Amintim *Revue des Deux Mondes* (Franța) sau *The Edinburgh Review* (Scoția).

Secolul XX a adus deja profesionalizarea presei culturale, prin reviste precum: *The New Yorker*,

Partisan Review, alături de radio și televiziune, promovând cultura.

Sec XX a însemnat o perioadă de înflorire a presei culturale. Atât în SUA, cât și în Europa, publicațiile au adus cultura în centrul sau chiar prim planul jurnalismului de calitate. Personalități culturale precum T.S. Elliot sau George Orwell au influențat presa culturală, editând reviste și colaborând cu acestea sau publicând eseuri culturale.

Venind pe teritoriul țării noastre, tradiția aceasta este foarte puternică, încă din sec. al XIX-lea, prin publicații precum: *Dacia literară* (1840) – condusă de Mihail Kogălniceanu, *Familia* (1865) – unde a debutat Mihai Eminescu, „Convorbiri literare” (1867) – editată de Junimea. A urmat o evoluție a presei literare în perioada interbelică, prin reviste care au promovat literatura, artele, filozofia: *Gândirea*, *Viața Românească*, *Revista Fundațiilor Regale*.

Cu toate că după 1945 regimul comunist a încercat să taie „aripile” presei culturale, subordonând-o ideologiei oficiale, reviste importante precum *Gândirea*, *Contemporanul*, *România Literară* au continuat strădania în încercarea de a promova cultura și literatura românească și au reușit.

După 1989 are loc o diversificare a presei culturale din România. Publicații ca și *Dilema Veche*, *Timpul*, *Observator Cultural* au devenit adevărate platforme de dezbatere intelectuală. Emisiunile radio-TV au continuat și ele să promoveze cultura.

Ce este presa? Presa înseamnă responsabilitate, înseamnă act de curaj, înseamnă poate un preț uneori prea mare de plătit pentru afirmarea adevărului. Având aceste repere, câți jurnaliști fac astăzi jurnalism adevărat?! Cei care își asumă un adevăr, care fac din jurnalism un act de responsabilitate și curaj, sunt adesea catalogați radicali, ideologici sau poate extremiști sau „lipsiți de echilibru”. Exact cum a fost Eminescu etichetat pe vremea când a ales să scrie adevărul. Ce a reprezentat Mihai Eminescu ca jurnalist? Un reper periculos, un jurnalist care a fost redus la tăcere prin epuizare, o adevărată

probă pentru poporul român, un examen pe care acesta (poporul român) l-a trecut fără să îl absolve, ci evitându-l.

Pentru poetul național, jurnalismul nu a fost un hobby, o anexă, ci o formă de asumare, de confruntare cu realitatea față în față. În acea vreme, când jurnalistul era un fel de actor politic, Eminescu intră în rolul gazetarului adevărat, de doctrină, având convingerea și manifestându-și-o, că presa are rolul de a evita sau de a corecta unele derapaje politice, nu de a le masca. De aceea, se încadrează în tipologia jurnalistului critic, deoarece refuză compromisul, este polemic, fiindcă nu își cruță adversarii, ci îi atacă direct, este și analitic, utilizând în mod obiectiv datele economice și istorice, precum și doctrinar, având coerență ideologică.

Tema centrală a publicisticii eminesciene o reprezintă formele fără fond, deoarece lipsa de substanță, mimetismul, falsa modernizare sunt denunțate aspru de către gazetarul Eminescu. Critică de asemenea presa servilă, aceasta contribuind la degradarea morală a societății. Ceea ce mai denunță este mediocritatea, politizarea învățământului, impostura academică și nu numai.

Sunt doar câteva motive pentru care Eminescu a fost un jurnalist de care se temeau mulți, un jurnalist care a atras adversități de tot felul, în special politice, și acestea i-au adus izolare și presiuni permanente. Jurnalismul însă a însemnat pentru Eminescu o misiune pe care și-a asumat-o până la capăt, cu sacrificiu. Datorită refuzului compromisului și al superficialității, datorită criticii aduse imposturii, datorită seriozității și rigorii sale, într-o epocă dominată de zgomet doar și de aparențe, jurnalistul Eminescu rămâne un model de responsabilitate, de asumare și de profesionalism.

0.3 Alin Cordoș

0.3.1 Gaudeamus și Destinul Presei Culturale: Între Magnetismul Cărții și Supraviețuirea Vectorilor de Imagine

Recentul Colocviu Internațional Presa Culturală și Prețul Adevărului a oferit cadrul necesar pentru o reflecție onestă asupra mecanismelor care mai țin astăzi cultura în viață. Intervenția mea a pornit de la o observație empirică, dar plină de semnificații, culeasă din inima Clujului: Târgul de Carte Gaudeamus. Deși trăim într-o epocă a digitalizării galopante, realitatea din cele 16 pavilioane expoziționale ne-a demonstrat că există încă un magnetism rezidual al obiectului tipărit, o speranță care refuză să capituleze.

Cartea ca magnet social: Lecția de la Cluj

Prezența celor peste 80 de edituri și efervescența celor 40 de sesiuni de lansări au confirmat că publicul caută încă repere. Un aspect care m-a impresionat profund a fost densitatea publicului tânăr. Interesul masiv al copiilor și oferta bogată a editurilor dedicate

lor nu reprezintă doar o nișă de piață, ci garanția că vehiculul cultural numit carte are încă pasageri pentru viitor.

Acest succes nu este însă unul spontan. El se datorează unui efort sistemic de diseminare a informației, unde Radio România și Radio Cluj joacă un rol vital. Impactul radioului public rămâne, poate, cel mai important pilon în păstrarea cărții ca principal vector de civilizație. Fără această verigă de legătură între creator și receptor, actul cultural ar risca să rămână un exercițiu izolat.

Revista culturală: Oglinda parcursului creativ Dincolo de evenimentul de tip târg, am pus sub lupă un alt element esențial, dar fragil: revista culturală. Pe treptele consacrării oricărui scriitor sau artist se află, aproape invariabil, o revistă care i-a oglindit drumul — cu tot cu căutări, poticneli și, în final, izbânzi. O revistă adevărată este un organism viu, un amestec de orgolii, încercări și uneori ratări necesare. Dacă înlături aceste nuanțe, ciunțești însăși farmecul vieții. O publicație de calitate are puterea de a da context: Ea trădează epoca: Chiar și sub semnătura unui singur autor, creația reflectă un climat, convenții și aspirații colective. Ea răsplătește efortul comun: În spatele fiecărei pagini stă munca a sute de oameni, cunoscuți sau anonimi, iar o revistă bună are generozitatea de a arăta acest lucru. Ea face diferența între valoare și zgomot: O revistă mediocă estompează geniile într-un talmeș-balmeș organizat care nu atrage pe nimeni. În schimb, o revistă cu zvâc devine ea însăși o lucrare de artă, capabilă să concureze cu modelele vestice și cu mirajul internetului.

Provocări și concluzii: Prețul adevărului

Nu putem ignora dificultatea de a face presă culturală în vremuri sărace. Este o luptă inegală cu mediul virtual și cu subfinanțarea. Concluzia mea este fermă: fără implicarea decisivă a radioului public și a susținătorilor de cursă lungă, cultura riscă să rămână fără principalul său vector de imagine. Rămâne, desigur, o discuție deschisă — și poate mai aspră — despre modul în care sunt finanțate aceste publicații

și despre cine gestionează banii publici în acest sector. Este o altă mâncare de pește, una care ține de etică și transparență, dar care nu știrbește cu nimic necesitatea existenței acestor bastioane ale spiritului. Presa culturală nu este un lux, ci o condiție a supraviețuirii noastre intelectuale. Iar Gaudeamus ne-a arătat că, cel puțin deocamdată, publicul este acolo, așteptând să fie ghidat.

0.4 Meniuț Maximinian

0.4.1 Superficialitatea actului de comunicare

Azi, când tabletele și telefoanele ne aduc la secundă toate informațiile lumii, nu ne-am închipui cum ar fi viața noastră, fie ea culturală sau socială, fără internet. Ce s-ar întâmpla cu noi dacă ne-am teleporta în urmă cu mai bine de un secol? Poate atunci am fi mai conștienți de puterea cărții și a ziarelor, singurele mijloace de informare, alături de vorbă (structura orală a comunicării). Nu era nici radio, nici televizor (apărute mult mai târziu), ci doar presa print. De aceea se da atâta importanță scrisului din coloanele unui ziar, tipărit în mii de exemplare. Dacă o publicație ajungea într-o localitate, era citită ca într-o „poiană” a lui Iocan pentru toți sătenii. Căci, puțini știau să descifreze slova.

Într-un interviu pentru Facultatea de Jurnalism de la Universitatea Babeș-Bolyai am fost întrebat de modalitățile de depistare a informației false de către cititori. În primul rând, să citească site-urile, ziarele, platformele acreditate și nu pe rețelele de socializare. Odată cu libertatea de exprimare, oricine poate scrie orice, toată lumea se pricepe la toate domeniile. Până demontezi o știre falsă, aceasta s-a rostogolit pe internet, iar dreptul la replică nu mai este citit de lume. Nu oricine are un blog sau un cont pe facebook are și competența de a fi jurnalist. Azi, unii confundă presa cu această libertate de a te exprima, nemandocumentându-se, nemandăspunzând cititorilor la întrebările clasice: Cine? De ce? Cum? Unde? și De ce? Îți dai seama că o știre nu este documentată când nu vezi poziția oficială a părților implicate și a autorităților competente să dea un verdict. Așadar, întotdeauna să ne documentăm din sursele oficiale. Informația circulă cu viteza luminii, dar nu mai are

același efect asupra noastră.

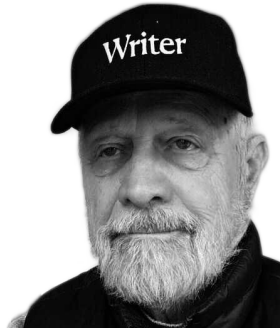
Referindu-ne strict la presa culturală, putem spune că era singurul mod de afirmare a unui scriitor până la debutul într-o carte. Mă întreba cineva dacă într-o zi se va scurtcircuita internetul ce se va întâmpla cu revistele literare ce apar doar pe net sau cu creațiile celor care publică pe bloguri. Nu știu, cert este că primele reviste românești tipărite sunt și azi prezente în colecțiile pasionaților și în muzee. Deci le putem citi, fără nici o problemă. Tehnologia intră rapid în sfera cititorilor, ceea ce duce la facilitarea activităților din domeniu, dar și te expune și la unele pericole, apărute din utilizarea neadecvată, din intruziunea în sfera intimă, ducând însă și la o anumită superficializare a actului de comunicare. Dar aceasta e o altă discuție. Pe care ar merita să o dezvoltăm cândva, spun asta din interiorul breslei de 20 de ani, fiind jurnalist și director de ziar tipărit. Cât, ce și cum se citește acum presă, este iar un alt subiect. Lumea s-a schimbat și cei care știu să aprecieze valorile s-au împuținat. Presa culturală este o floare rară curtată, în mod special, de către scriitori. Tirajele au scăzut și nici la accesările online nu stăm foarte bine. Sper că va veni o vreme în care aceste lucruri se vor schimba, la fel cum sper ca în topul european să nu mai fim codași la cumpărarea de cărți. Avem reviste foarte bune, nu doar în capitală ci și în așa-zisa provincie. Lucrurile s-au schimbat și nu mai este nevoie să trecem munții, precum ai noștri George Coșbuc și Liviu Rebreanu, pentru a ne afirma în literatură. Orice localitate poate fi un centru al țării prin apariția unor reviste de calitate și prin scriitorii care dau valoare unui loc. Și revistele literare, precum cărțile, sunt bune și mai puțin bune, însă cititorii sunt cei care trebuie să discearnă pentru că azi libertate de exprimare a cuvântului are oricine. Poate că prin școli ar trebui să fie și întâlniri cu revistele, însă cine iubește literatura își construiește propriile gusturi în timp. Spunea Irina Petraș că nu crede în cititorii de duminică. Și are dreptate pentru că ori ai această dragoste pentru citit mereu, ori o faci doar în anumite context, cumva forțat de împrejurări.

Pe lângă publicarea propriei opere în ziare, sunt scriitori care au trăit ca jurnaliști, ba mai mult, în vremuri tulburi au suferit, fiind trimiși după gratii nu pentru scrierile lor literare, ci pentru articolele lor,

în general pentru jurnalismul de opinie. Așa cum s-a întâmplat cu Ioan Slavici, Tudor Arghezi sau Alexandru Macedonski. Iată însemnătatea pe care publicistica literară, politică ori jurnalismul factual o aveau. Raportul dintre publiciști și Putere, de la șeful statului și miniștri la reprezentanții administrației centrale și locale se vedea și în atitudinea acestora în scris.

Azi, când libertate, oare mai suntem citiți/ascultați?

0.5 Zorin Diaconescu

0.5.1 Ce s-a întâmplat cu adevărul? N-a murit, dar s-a fragmentat

Înainte, aveam câteva surse care decideau ce e real: 2-3 ziare, TVR1, Enciclopedia. Dacă spunea acolo, era adevăr oficial. Azi fiecare are propria fabrică de realitate în buzunar.

3 lucruri s-au întâmplat:

Viteza și Verificarea Pe internet câștigă cine postează primul, nu cine verifică. Un fake news face ocolul lumii înainte ca adevărul să-și pună pantofii. Donald Trump, Brexit, pandemia - toate au arătat că emoția se viralizează mai repede decât faptul.

Algoritmii te hrănesc cu ce-ți place Facebook, TikTok, YouTube îți arată ce te ține lipit de ecran. Dacă dai click pe pământul e plat, mâine ai 20 de video-uri despre asta. Ajungi să trăiești într-o bulă unde toată lumea știe ce știi și tu.

Încrederea în instituții s-a prăbușit Când guvernele, presa și experții au greșit sau au mințit de câteva ori, oamenii au zis: dacă ăia mă mint, îmi fac eu adevărul meu. Și au apărut 8 miliarde de adevăruri personale.

Deci adevărul nu a dispărut. Doar nu mai avem un arbitru comun care să zică asta e. E ca și cum

meciul se joacă, dar fiecare suporter are propriul scor pe tabelă.

Ce e post-adevăr / post-truth? Termenul a explodat în 2016 și a fost cuvântul anului la Oxford.

Definiția scurtă: Situația în care faptele obiective influențează opinia publică mai puțin decât emoțiile și credințele personale.

Cum arată practic: Nu mai contează câți oameni au fost la inaugurare. Contează ce poză postezi tu și ce caption pui. Cea mai mare mulțime din istorie devine adevărat pentru 40 la sută din oameni pentru că rezonază cu ce vor ei să creadă.

Partea periculoasă: În post-adevăr nu există hai să verificăm împreună. Există doar ești cu noi sau cu ei?. Faptul devine identitate de trib.

Partea bună: Nu mai înghițim pe nemestecate ce zice autoritatea. Întrebăm, săpăm, comparăm surse. Copiii de azi verifică pe Google orice le spune profesorul. Asta e sănătos.

Deci ce facem? Acceptă că ai biasuri. Toți avem. Creierul tău te minte ca să te protejeze. Urmărește oameni deștepți cu care nu ești de acord. Dacă feed-ul tău e doar ecou, ești în bulă. Caută mecanismul, nu concluzia. Cum funcționează? e mai important decât cine are dreptate?. Frumusețea salvează. Când faptele sunt contestate, recunoaștem totuși o demonstrație elegantă, o frază bine scrisă, o teorie care sună corect. Beauty persuades without argument.

Adevărul e încă acolo. Doar că acum trebuie să sapi după el. Nu ți-l mai servește nimeni pe tavă la ora 19:00.

0.6 Franco Megna

0.6.1 PRESA CULTURALĂ ȘI PREȚUL ADEVĂRULUI ÎN ITALIA

În Italia, aparatul comunicațional național acordă un spațiu limitat culturii, în special literaturii, poeziei și antropologiei culturale, adesea împinse în zone marginale față de divertisment, politică și actualitate. Dintr-o analiză atentă a peisajului editorial italian reiese, de altfel, că presa tinde să acorde mai mult spațiu temelor economice sau celor legate de cultura pro-business, decât celei artistice și literare.

Și totuși, cultura, în pofida atenției mediatice reduse, rămâne în Italia un motor economic semnificativ: sistemul productiv cultural italian generează anual peste 100 de miliarde de euro valoare adăugată. Cu toate acestea, cultura este percepută ca un limbaj dificil și îndepărtat de comunicarea cotidiană, ceea ce o transformă într-un domeniu elitist și puțin atractiv pentru mass-media mainstream.

Cu toate acestea, tocmai prin îndepărtarea sa de orice constrângere practică și comercială, cultura are – sau poate avea – un rol fundamental în cultivarea spiritului și în dezvoltarea civică a umanității. Însă logica „puterii politice” (care adesea coincide cu logica „profitului”) subminează din temelii acele instituții (școli, universități, asociații culturale, muzee) și acele discipline umaniste a căror valoare ar trebui să coincidă cu cunoașterea, independent de capacitatea de a produce câștiguri imediate și consens electoral.

Prin această reflecție nu intenționez să evit faptul că o instituție media este, înainte de toate, o întreprindere care, pentru a-și îndeplini funcția informativă, trebuie să urmărească sustenabilitatea economică. De fapt, supraviețuirea producțiilor (televiziune, cărți, ziare, reviste) depinde de capacitatea de a dezvolta modele de afaceri care să le facă viabile economic, adesea bazându-se pe publicitate sau pe consensul publicului.

Dar nu este posibil nici să ignorăm distrugerea sistematică a oricărei forme de umanitate; nu este posibil nici ca, în numele unui interes exclusiv economic, să fie ignorate în mod constant memoria trecutului, tradițiile populare, disciplinele umaniste precum literatura și poezia. Este suficient să recitim splendidele versuri ale lui Charles Baudelaire pentru a surprinde neliniștea poetului-albatros, uriaș stăpân al cerurilor care, odată coborât printre oameni, este batjocorit de un public atras de cu totul alte interese.

Și totuși – așa cum scria într-o scrisoare din 1468 cardinalul Bessarion către Dogele Venetiei, Cristoforo Moro – cărțile sunt pline de cuvintele înțelepților, de exemplele celor vechi, de obiceiuri, de legi, de religii. Ele trăiesc, discută, vorbesc cu noi, ne învață, ne îndrumă, ne consolează, ne aduc înaintea ochilor lucruri foarte îndepărtate de memoria noastră. Atât de mare este demnitatea, măreția și, în cele din urmă, sfințenia lor, încât dacă nu ar exista cărțile, noi am fi cu toții ignoranți, fără nicio amintire a trecutului; nu am avea nicio cunoaștere a lucrurilor omenești și divine; însăși urna care ne primește trupurile ar șterge și memoria oamenilor.

Am dorit să citez această scrisoare pentru a sublinia ideea că, și astăzi – mai ales astăzi – este mai necesar ca oricând să se dea glas cunoașterii umaniste, culturii antropologice, cărților; este necesar să le ascultăm cuvântul și să ne lăsăm aprinși de scânteile ce pot izbucni din întâlnirea cu paginile scriitorilor și ale poezilor.

Membrilor guvernelor europene ar trebui să li se impună lectura unui discurs pasionat rostit de Vic-

tor Hugo în Adunarea Constituantă. Deși pronunțat în 1848, pare scris ieri: ... Dar dacă doresc cu ardore, cu pasiune, pâine pentru muncitor, pâine pentru lucrător, care este fratele meu, alături de pâinea pentru viață, doresc și pâinea gândirii, care este tot pâinea vieții. Vreau să multiplic pâinea spiritului, asemenea pâinii trupului.

0.6.2 LA STAMPA CULTURALE E IL PREZZO DELLA VERITA IN ITALIA

In Italia, l'apparato comunicativo nazionale presenta un rilievo limitato alla cultura, in particolare a letteratura, poesia e antropologia culturale, spesso relegate a spazi marginali rispetto all'intrattenimento, alla politica e alla cronaca. Da un'attenta analisi del panorama editoriale italiano, non si può non evidenziare, infatti, come la stampa tenda a dare più spazio a temi economici o legati alla "cultura pro-business", piuttosto che a quella artistica e letteraria. Eppure, la cultura, nonostante la scarsa attenzione mediatica, rimane in Italia un motore economico significativo: il sistema produttivo culturale italiano genera, annualmente, oltre 100 miliardi di euro di valore aggiunto. Nonostante ciò, la cultura è percepita come un linguaggio difficile e lontano dalla comunicazione quotidiana, rendendola un genere elitario e poco appetibile per i media mainstream. Eppure, la cultura, proprio per la sua lontananza da ogni vincolo pratico e commerciale, ha – o può avere – un ruolo fondamentale nella coltivazione dello spirito e nella crescita civile dell'umanità. Ma la logica del "potere politico" (che spesso coincide con la logica del "profitto") mina alle basi quelle istituzioni (scuole, università, associazioni culturali, musei) e quelle discipline umanistiche il cui valore dovrebbe coincidere con il sapere, indipendentemente dalla capacità di produrre guadagni immediati e "consenso elettorale". Con questa mia riflessione, non intendo sfuggire al concetto che un'azienda mediale è prima di tutto un'impresa che, per svolgere la sua funzione informativa, deve perseguire la sostenibilità economica. Infatti, la sopravvivenza delle produzioni (TV, libri, giornali, riviste) dipende dalla capacità di sviluppare modelli di business

che rendano le produzioni economicamente sostenibili, spesso basandosi sulla pubblicità o sul consenso del pubblico. Ma non è neanche possibile ignorare la sistematica distruzione di qualsiasi forma di umanità; non è neanche possibile che, in nome di un esclusivo interesse economico, vengano continuamente ignorate le memorie del passato, le tradizioni popolari, le discipline umanistiche come la letteratura e la poesia. Basta rileggere gli splendidi versi di CHARLES BAUDELAIRE per cogliere il disagio del poeta-albatros, gigantesco dominatore dei cieli che, una volta disceso tra gli uomini, viene deriso da un pubblico attratto da ben altri interessi. Eppure – come scriveva in una lettera del 1468 il cardinale Bessarione al Doge di Venezia, Cristoforo Moro, "i libri sono pieni delle parole dei saggi, degli esempi degli antichi, dei costumi, delle leggi, delle religioni. Vivono, discorrono, parlano con noi, ci insegnano, ci ammaestrano, ci consolano, ci fanno presenti ponendo sotto gli occhi cose remotissime della nostra memoria. Tanto grande è la loro dignità, la loro maestà e infine la loro santità, che se non ci fossero i libri, noi saremmo tutti ignoranti, senza alcun ricordo del passato; non avremmo alcuna conoscenza delle cose umane e divine; la stessa urna che accoglie i nostri corpi cancellerebbe anche la memoria degli uomini". Ho voluto citare questa lettera per ribadire il concetto che, ancora oggi, soprattutto oggi, si renda quanto mai necessario "dare voce" al SAPERE UMANISTICO, alla cultura antropologica, ai libri; si renda necessario ascoltare la loro parola; lasciarsi infiammare dalle scintille che potranno scoccare dall'incontro con le pagine degli scrittori e dei poeti. Ai membri dei Governi Europei bisognerebbe imporre la lettura di un appassionato discorso tenuto da VICTOR HUGO nell'Assemblea costituente. Pronunciato nel 1848, sembra formulato ieri: ... Ma se io voglio ardentemente, appassionatamente, il pane per l'operaio, il pane per il lavoratore, che è mio fratello, a fianco del pane per la vita, voglio il pane del pensiero, che è anche il pane della vita. Voglio moltiplicare il pane dello spirito come il pane del corpo.

0.7 Theodor Damian

0.7.1 Presa culturală și prețul adevărului

Bună ziua, dragi prieteni! Tema presa culturală și prețul adevărului este un subiect pe cât de interesant, pe atât de larg și multidirecțional. În primul rând pentru că sintagmei presa culturală îi se pot da mai multe definiții, dar și pentru că ideea de adevăr legat de presă trece din obiectiv, a se pune aici alături întrebarea lui Pilat ce este adevărul și afirmația lui Iisus, eu sunt adevărul, deci trece din obiectiv în plan subiectiv, mai ales dacă ne referim la societatea de azi care există într-o epocă ciudat numită post-adevăară. Dacă mă refer la presa culturală din diaspora română din America, trebuie să precizez că aceasta are ca rol primordial păstrarea identității românești, fapt ce se face în primul rând prin cultivarea limbii române ca factor esențial identitar și apoi prin cultivarea celorlalte aspecte ale culturii noastre identitare, istorie, religie, literatură, arte și celelalte.

În acest sens, publicațiile culturale românești din America, puține la număr, încearcă fiecare să-și aducă aportul său. Unele dintre aceste publicații sunt eminamente culturale cum este cazul revistei trimestriale de cultură și spiritualitate românească Lumina Lina din New York, aflată în al 31-lea an de apariție neîntreruptă în format carte, fiecare număr având între 180 și 230 de pagini, cea mai veche publicație de acest fel de pe continentul american. Alte publicații sunt axate pe articole tip mozaic

sau politice, precum sunt iarele Romanian Journal, Romanian Tribune, Gândacul de Colorado sau New York Magazine, ce conțin însă și pagini de cultură românească, precum și revistele religioase Soria și mai ales Credința.

Trebuie menționată aici și revista Conexiunii Culturale, ce apare doar în format electronic, iar dacă trecem în Canada și publicațiile de cultură românească Ziarul Observatorul din Toronto și revista Destine Literare din Montreal. Mai există și reviste sau foi parohiale ce reflectă în special activitatea religios-culturală din parohia respectivă. Cât privește adevărul în revistele de cultură, acest lucru este ca și frumusețea care se află în ochiul privitorului.

Directorul sau redactorul șef al revistei decide ce autor publică în ce număr de zear sau revistă. Acest lucru se întâmplă în special în cazul publicațiilor finanțate de persoane private, cum este cazul celor din America, dar chiar și în cazul celor finanțate de stat din România și acolo redactorul șef este cel care face selecția articolelor ce urmează a fi publicate, eventual acesta la rândul lui fiind cenzurat de finanțator.

0.8 Florence Conte-Taillason 0.9 Joel Conte-Taillason (Elisa F. AR)

0.8.1 Quelques mots sur la Presse et la Culture en France, et le Créateur

Dans les Journaux nationaux et régionaux sont proposés notamment des articles sur des artistes reconnus ou émergents, sur des Salons, des Foires internationales, et des événements scientifiques. Les Revues culturelles sont très nombreuses dans les domaines de la Philosophie, des Sciences-Astrophysique, Physique avec les découvertes et les avancées –, de la Littérature et de la Poésie, du Cinéma.

À noter, en cours d'année, la parution de hors-séries denses, aux dossiers très complets articulés autour d'articles de journalistes, sur un écrivain, ou un artiste.

Toute cette presse – papier et numérique –, ne doit pas empêcher de pousser les portes des galeries, des ateliers d'artistes, d'assister à des conférences, d'aller voir des « spectacles vivants » et des propositions autour de poètes dans les « Maisons de la Poésie », et d'aller à la rencontre d'Associations, d'Académies, et de Sociétés culturelles pleines d'enthousiasme et d'énergie, pour s'immerger dans l'art en train de se faire, et le soutenir. En ce qui concerne les créateurs, la confrontation et l'accueil de travaux d'autres acteurs de la Culture, ne peuvent être qu'enrichissants. Mais ce qui est primordial, c'est de garder son authenticité, en tant que Citoyen du Monde – d'un monde malheureusement « Entre Troubles et Guerres » –, d'apporter ses couleurs, des constructions emplies de sincérité aux trajectoires franches, et une vision d'une société, d'une humanité à venir, où l'Amour et la Beauté auraient toute leur place. Est-ce une Utopie ?

0.9.1 Art et Culture en France : de la lumière du 19ème siècle à l'ombre du 21ème !

Depuis les années 70, la tendance de la culture française délaisse complètement la poésie qui n'est pas médiatisée. Elle existe à travers quelques associations remarquables, mais surtout à travers de multiples structures aux moyens limités, mais actives. Deux événements phares comblent partiellement sa discrétion : Le Printemps des Poètes et le Marché de la Poésie à Paris.

La littérature, avec l'impulsion des grandes maisons d'édition, continue de présenter de nombreuses réalisations avec des tirages papier qui résistent bien au développement du numérique. La plume des auteurs et des écrivaines préserve, en grande partie, sa force et sa richesse. Pourtant, elle n'est pas assez perçue et reconnue de la part d'une majorité de ses contemporains.

Une place honorable est accordée aux arts plastiques, peinture, photographie, sculpture, en favorisant la création « avant-gardiste » et « surréaliste ». De nombreuses expositions sont organisées par des galeries de renommées internationales. Les collectionneurs en élèvent les enchères à des sommets illimités ; limitant le périmètre à une élite resserrée.

C'est en fait, la chanson, la musique et la danse moderne qui occupent une place prépondérante dans l'espace médiatique français, presse et télévision. Dans le même temps, la musique classique arrive à s'exprimer, pendant que les groupes folkloriques stagnent à l'état de survie.

Comme pour le monde de la publicité, la langue anglaise se distingue dans les émissions et la diffusion numérique, au point que les intervenants francophones ont beaucoup de difficultés, sauf exceptions, à s'installer dans une notoriété nationale réelle et durable.

L'omniprésence de la langue de Shakespeare transcrit l'influence considérable de l'univers culturel américain de New-York à la Californie. En parallèle, le monde de la Francophonie cherche en-

core sa voie dans l'hexagone , là où elle s'épanouit au Québec et en Afrique. Le soutien des instances officielles se réduit chaque année au fil des contraintes économiques. Le bénévolat associatif et les dons de particuliers, ou de mécènes, réussissent à soutenir un niveau d'activité appréciable.

L'émergence de l'Intelligence Artificielle constitue un bouleversement dans lequel ses promoteurs ne peuvent déterminer le développement et l'emprise dans le futur sur la création intellectuelle.

Les arts et la culture en France s'appuient sur un passé prestigieux remontant au 19ème siècle. Ils suivent l'évolution d'une époque contemporaine dans ses spécificités et sa modernité. Ils leur restent à retrouver le chemin de la genèse de leur patrimoine et de leur personnalité, au risque de poursuivre leur dérive vers une sphère amnésique et imperceptible.

0.10 Ioan Godja

0.10.1 Presa culturală trebuie să aibă nu doar voce, ci și conștiință

Bună ziua,

Numele meu este Ioan Godja, fondator și președinte onorific al Cercului Cultural Româno-Austriac Unirea din Wiener Neustadt și sunt implicat de mai mulți ani în organizarea și susținerea de evenimente culturale dedicate comunității românești din Austria.

Trăind în diaspora, ajungi inevitabil să privești lucrurile dintr-o altă perspectivă. Cultura nu lipsește. Dimpotrivă — există inițiativă, există oameni talentați, există dorință de implicare. Se organizează evenimente, se creează punți între oameni, se păstrează tradiții și se construiesc noi forme de expresie culturală.

Și totuși, de multe ori, ceea ce se întâmplă rămâne într-un cerc restrâns.

Nu ajunge la publicul larg.

Nu ajunge în presă.

Nu ajunge acolo unde ar putea să capete valoare și recunoaștere.

Din experiența mea, problema nu este lipsa valorii. Problema este lipsa vizibilității. Și, uneori, lipsa curajului de a spune lucrurile așa cum sunt — sincer, direct și fără menajamente inutile.

În diaspora, presa culturală nu ar trebui să fie doar un canal de informare. Rolul ei este mult mai profund. Este o punte esențială între oameni, între generații și între identități. Este spațiul în care comunitatea se vede pe sine, se înțelege și se definește.

Fără această punte, comunitățile riscă să se fragmenteze. Evenimentele devin izolate, fără continuitate, fără ecou. Cultura se transformă într-o succesiune de momente fără legătură între ele, în loc să fie un fir viu care unește trecutul, prezentul și viitorul.

Presa culturală are, în acest context, o responsabilitate reală. Nu doar să consemneze ceea ce se întâmplă, ci să ofere context, să creeze sens și să contribuie la construirea unei memorii colective.

Mai mult decât atât, are datoria de a spune adevărul — chiar și atunci când nu este comod, chiar și atunci când implică asumare. Pentru că doar prin onestitate poate exista credibilitate, iar fără credibilitate nu poate exista nici încredere.

În comunitățile din diaspora, unde identitatea este mereu pusă în dialog cu alte culturi, acest rol devine și mai important. Presa nu este doar un observator, ci un actor care poate influența direcția în care o comunitate evoluează.

Cred că este momentul să înțelegem că nu lipsa evenimentelor ne definește, ci felul în care alegem să le reflectăm, să le susținem și să le ducem mai departe.

Pentru că, în final, cultura nu înseamnă doar ceea ce se întâmplă pe o scenă, într-o sală sau într-un cadru festiv. Cultura înseamnă continuitate, dialog și asumare.

Iar presa culturală trebuie să aibă nu doar voce, ci și conștiință.

Vă mulțumesc.

0.11 Mesut Senol

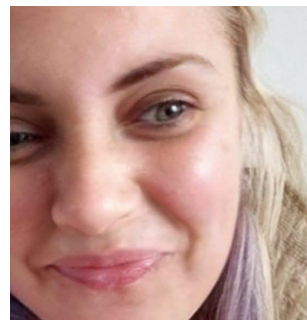

0.11.1 Autenticitatea productiilor culturale

Salut tuturor. Sunt Mesut Şenol din Istanbul și vă transmit salutări călduroase tuturor. Aș dori să vorbesc puțin despre subiectul presei culturale și prețul adevărului. Presa culturală este un element important – mass-media, cu varietatea formelor sale, fie că este vorba de versiuni pe internet sau altele, televiziuni și așa mai departe – ar putea juca un rol foarte eficient în conectarea comunităților din întreaga lume, chiar și în granițele unei națiuni, de la o comunitate la alta, de la o localitate la alta, deoarece uneori elementele culturale pot diferi de la un oraș la altul. În orice caz, așa cum este acceptat de Consiliul European, conceptul de glocalizare. Există în lumea noastră globalizare, dar și localizarea este un element important de păstrat; pentru a conserva bogățiile culturale ingenioase locale, astfel încât întreaga lume are nevoie ca fiecare parte a planetei, fiecare colț al planetei, să fie împărtășită și respectată și să o accepte ca și cum ar fi a sa. Așadar, unitatea, înțelegerea și aprecierea în întreaga lume devin posibile, deoarece avem nevoie de unitate din diversitate. Aceasta este ideea mea. Pentru mine, este ceva foarte important. Observăm, în general, că toate comunitățile locale încearcă să își promoveze patrimoniul cultural prin intermediul presei culturale, iar de cele mai multe ori aceasta joacă un rol minunat; însă, uneori, valorile, preconcepțiile și prejudecățile pot împiedica, pot bloca adevărul și transmiterea evenimentelor culturale. De asemenea, este vorba despre prețul adevărului, pe care trebuie să-l plătim pierzând o parte din autenticitatea

producțiilor culturale. O zi bună!

0.12 Laura Juverdeanu

Hi everyone. This is Mesut Şenol from Istanbul and warm greetings to all of you. I would like to talk a little bit about the subject of cultural press and the price of truth. Cultural press is an important element – the media with the variety of its forms, be it internet versions or other, televisions and so on – could play a very effective role in connecting communities throughout the world even in a nation's borders from one community to another, from one locality to another, because sometimes cultural elements might differ from one town to the next. Anyway, as it is accepted by the European Council, the concept of globalization. There is in our world globalization but also localization is important element to keep; to preserve the local ingenious cultural riches so in that way the whole world needs each part of every corner of the planet's peculiarities in terms of cultural heritage to be shared and to be respected, and to kind of accept it as if their own. So, this way the unity and understanding and appreciating throughout the world become a possibility because we need unity out of diversity. This is my idea. To me this is something very important. We mostly observe that all the local communities try to promote their cultural heritage via cultural press and most of the time it plays a wonderful role; but sometimes the values, preconceptions and biases might hinder, might block the truth and the transfer of cultural events. Also, this is something about the price of truth that would be something that we must pay by losing some of the authenticity of the cultural productions. Have a nice day.

0.12.1 Cultura, un seismograf global

Avem o fixație declarată pentru adevăr. Îl cerem, îl invocăm, îl așezăm în vârful oricărui cod etic sau religios ca piatră de temelie a virtuții. Și totuși, când adevărul se așează la masă, majoritatea îi întoarce spatele.

Cultura funcționează ca un seismograf global. Orice tremurare ideologică se simte, dacă vrem să trasăm o cronologie a idealurilor actuale ale societății, nu deschidem rapoarte, deschidem televizorul și urmărim cum acel mecanism democratic și de putere supremă a fost proiectat, deconstruit și comercializat în ficțiune, trecând în cultura populară. Acum facem pasul de la adevăr privit și tratat ca o ecuație de rezolvat la adevărul cu care se necociează, cu adevărul pe post de monedă de schimb și nu e vorba de o probușire a importanței adevărului.

A fost o eroziune lentă și exact pe această pantă s-a instalat post-adevărul de astăzi, nu ca o teorie academică, ca o rutină cotidiană. Psihologia cognitivă descrie ceea ce se numește raționamentul motivat, acel proces prin care creierul nostru acționează ca un departament de relații publice al propriei identități, fabricând neîncetat aliberurile intelectuale. Și studiile arată că atunci când suntem puși în fața unor informații care ne contrazic, creierul activează sistemul de alertă și relevanță și cortexul anterior se pune în mișcare, exact acele zone care procesează durerea fizică.

Practic, o idee contrară este resimțită ca o agresiune biologică directă și de aceea adevărul funcționează ca un antibiotic necesar, dar cu efecte secundare puternice. Confirmarea, din potrivă, e un analgezic, acționează rapid, nu gere efort și creează dependență și în acest context post-adevărul prezentului nostru, în ciuda multor păreri, nu e o conspirație, e o piață liberă a confortului cognitiv, unde adevărul a devenit un produs de nișă, iar dreptatea un bun de consum. Presa a înțeles această dinamică poate mai devreme decât știința, produsele ei nu își mai doresc să illustreze realitatea, o prefigurează, o testează în condiții controlate și o livrează cu substituire.

Dacă în secolul XX cultura era văzută ca pe un exercițiu de reflecție, în secolul XXI cultura e un exercițiu de validare. Anii 2000 au moștenit o cultură obosită de secrete, au lăsat publicului o suspiciune cronică. Și de aceea publicul a ajuns să-și dorească, să primească profeți și victime.

Pentru că mitologia funcționează ca un amortizor emoțional când realitatea refuză să ofere un punct final clar. Mitul completează golul cu simboluri și cu arhetipuri și sistemul nervos caută o încheiere curată, pentru că creierul nu suportă ambiguitatea procedurală, el preferă eroii căzați sau trădătorii prinși cu mâța. În 2026 locuim în post-adevăr unde faptele așteaptă să fie alese ca dintr-un bufet liber.

Oamenii personalizează realitatea, fiecare are adevărul lui propriu, locuiește în conspirația favorită. Și atunci se pune problema cine ține dreptul de a desena realitatea. Unii ascund adevărul pentru a păstra aparența, post-adevărul îl redesenează pentru a păstra puterea.

Și diferența nu e de ton, diferența e de arhitectură. Analizăm cultura, citim suplimente culturale, le citim ca pe horoscopuri estetice și credem că dacă înțelegem povestea, înțelegem și mecanismul. Nu înțelegem, doar ne obișnuim cu zgomotul.

Și când adevărul bate la ușă, nu îl lăsăm să intre.

În post-adevărul rugăm să revină când va fi aliniat cu versiunea noastră. Până atunci avem un nou număr de revistă, un nou festival și asta deocamdată pare că ne e suficient.

Întrebarea pentru noi nu e dacă presa culturală mai spune adevărul, întrebarea e cine mai poate plăti prețul lui. Vedem zilnic cum ficțiunea își devorează actorii. În presa culturală adevărul își devorează autorii.

Spui regele e gol și afli că nu mai ești pe lista de invitații a unui târg de carte. Spui că proiecte finanțate din bani publici sunt slabe și revista ta nu mai primește finanțare. Prețul adevărului e tăcerea care urmează, iar narațiunea se scrie de către cei care controlează distribuția de bugete, de vizibilitate.

0.13 Silvia Zagoreanu

0.13.1 Presa culturală între promovare și înțelegere

Am observat, în timp, că presa culturală de la noi vede mai ușor rezultatul decât drumul până la el. Se scrie despre ceea ce a avut loc, despre ceea ce dă bine în pagină sau pe ecran, dar mai puțin despre efortul, formarea și exigența care stau în spatele unui act cultural adevărat. Spun aceasta din experiența mea de promotor al folclorului și al valorilor moștenite din străbuni, de realizator de emisiuni radio și TV, de artist și de conducător al unei instituții culturale.

În toți acești ani, am avut ocazia să scriu materiale informative, să selectez repertorii, să jurizez, să fiu la rândul meu jurizată și să urmăresc, din unghiuri diferite, felul în care cultura este reflectată în spațiul public. De aceea, ceea ce spun nu vine din teorie, ci din contact direct cu fenomenul.

Cred că una dintre dificultățile presei culturale din Republica Moldova este aceea că, de multe ori, rămâne la nivelul unei prezentări favorabile, fără să intre suficient în profunzimea lucrurilor. În cultură, și mai ales în zona folclorului și a tradițiilor, nu este de ajuns să spui că ceva este frumos. Trebuie să înțelegi dacă acel frumos are și temei.

O apariție scenică poate impresiona, un costum popular poate părea reușit, un repertoriu poate suna plăcut. Dar acestea nu înseamnă automat autenticitate, adecvare și respect față de spiritul tradiției. Uneori se fac aprecieri generoase fără să se observe îndeajuns dacă repertoriul, costumele populare, ținuta scenică și expresia artistică se află cu adevărat în

acord cu domeniul invocat. Nu spun aceasta cu asprime, ci ca pe o realitate: jurnalistul cultural nu este întotdeauna și un cunoscător profund al subiectului despre care scrie.

Aici apare o confuzie subtilă, dar importantă. Se promovează adesea ceea ce impresionează la prima vedere, dar nu întotdeauna ceea ce are consistență, adevăr și durată. Buna intenție există, însă nu este mereu însoțită de discernământ.

Din experiența mea în radio și televiziune, am înțeles că spiritul critic nu se exercită numai prin cuvinte rostite direct. El se manifestă și prin selecție. Prin alegerea repertoriului. Prin atenția față de costumele populare și față de ținuta scenică. Prin grija pentru felul în care un artist se prezintă publicului. De multe ori, această exigență provoacă supărări, pentru că observația este mai greu de acceptat decât lauda. În jurii, în evaluări, în selecții, se vede limpede același lucru: oamenii primesc mai ușor aprecierea decât criteriul.

Și în emisiunile radio există o formă de poziție profesională care nu se spune neapărat tare la microfon, dar există. Atunci când nu difuzezi orice, ci alegi ceea ce consideri valoros, reprezentativ și potrivit, faci deja un act de selecție și de răspundere culturală. Publicul aude rezultatul, dar nu vede întotdeauna filtrul din spatele lui.

Am mai observat și altceva: presa culturală este uneori atrasă mai mult de ceea ce produce reacție imediată decât de ceea ce se clădește în timp. Se insistă pe subiecte care țin de biografia personală a artistului, pe aspecte colaterale, uneori pe vești triste sau pe emoția rapidă a momentului. În schimb, procese culturale de mare valoare, care presupun ani de muncă, formare și transmitere, ajung să fie reduse la o simplă formulă: a avut loc.

Ori în cultură, drumul este uneori mai important decât finalul.

În spatele păstrării și dezvoltării unui meșteșug se află ani de răbdare, de instruire, de corectare și de

însoțire atentă. În spatele unui număr artistic reușit se află repetiții, muncă de orchestră, colaborare cu dansatori, alegeri dificile de repertoriu, exigență față de întreaga construcție scenică. Dar toate acestea dispar adesea din știrea finală, în care rămâne doar constatarea că a avut loc un concert sau o activitate.

În același timp, am observat că și artistul ajunge, uneori, prins între criteriu și vizibilitate. Există artiști care au însușit de la mentorii lor reguli clare ale autenticității și respectului față de expresia tradițională, dar care alunecă treptat spre formule mai comerciale, pentru că simt că altfel nu mai sunt văzuți. Vizibilitatea cere adesea altceva decât rigoarea. Iar presa, fiind atentă la ceea ce impresionează repede, poate încuraja fără să vrea această deplasare de accent.

Pe de altă parte, există și artiști valoroși, fideli unui repertoriu temeinic și unei linii autentice, care rămân în umbră tocmai pentru că nu corespund gustului grăbit al vremii sau ideii de spectacol imediat. Uneori, nici autoritățile locale nu îi recunosc la adevărata lor valoare. Se caută nume din afară, se invită prezențe de conjunctură, iar artistul locului rămâne nechemat chiar la el acasă. Este o realitate dureroasă, despre care se vorbește prea puțin.

Ca director de instituție culturală, am simțit și nemulțumirea că activitatea unei instituții nu este urmărită întotdeauna cu atenția pe care o merită. Se muncește mult, se construiesc proiecte, se formează oameni, se păstrează direcții de lucru serioase, dar nu tot ce se face cu adevărat ajunge și să fie reflectat. Și aceasta spune ceva despre felul în care funcționează presa culturală: vede adesea selectiv, în funcție de interesul de moment, nu neapărat de consistența muncii.

Nu cred că presa culturală trebuie să devină un spațiu al conflictului permanent. Dar nici nu cred într-o presă care laudă totul, de teamă să nu supere. Între aceste două extreme există un loc mai greu, dar mai onest: locul discernământului.

Cred că presa culturală din Republica Moldova are

nevoie de mai multă apropiere de domeniile despre care scrie, de mai multă atenție față de procesele reale, nu doar față de finalitatea lor, de mai mult respect pentru munca nevăzută și de mai multă grijă pentru criteriul valoric. Nu este nevoie de agresivitate, ci de înțelegere. Nu de rigiditate, ci de măsură. Nu de elogiul facil, ci de responsabilitate.

Presa culturală nu ar trebui doar să ne spună că ceva s-a întâmplat. Ar trebui să ne ajute să înțelegem de ce acel lucru contează, câtă muncă se află în spatele lui și ce valoare poartă cu adevărat.

Pentru că, în cultură, nu este suficient să vezi rezultatul. Trebuie să știi și ce stă în spatele lui.

0.14 Nidal Kassem

0.14.1 Jurnalismul cultural din Israel

Jurnalismul cultural din Israel, în starea sa actuală, nu diferă fundamental de omologii săi europeni; acesta operează într-un spațiu complex – și uneori contradictoriu – suspendat între idealurile criticii independente și dependența sa de structuri economice și politice.

Pe de o parte, există o tradiție îndelungată de scriere culturală clară și semnificativă. Ziare precum Haaretz au servit, timp de decenii, drept platforme centrale pentru critica literară, cinematografică și teatrală, prezentând adesea scriitori care contestă consensul predominant. Marile ziare au menținut din punct de vedere istoric secțiuni culturale extinse, deși uneori cu o orientare mai populară.

Pe de altă parte, în era digitală, jurnalismul cultural a slăbit ca instituție critică autonomă. Platformele online precum Walla!, Ynet și Mako prioritizează frecvent conținutul rapid, accesibil și ușor de consumat. Această schimbare vine adesea în detrimentul profunzimii critice, favorizând acoperirea promoțională sau axată pe divertisment.

Un fenomen notabil este estomparea granițelor dintre critică și publicitate. Artiștii, editurile și instituțiile culturale depind în mare măsură de expunerea în mass-media, în timp ce jurnalismul în sine – care se luptă pentru supraviețuirea economică – tinde adesea să evite critica excesiv de dură. Aceasta nu constituie neapărat o cenzură evidentă, ci mai degrabă reflectă un mecanism mai subtil de aliniere, modelat de așteptări nerostite și

constrângeri structurale.

Cu toate acestea, persistă zone de critică independentă.

Comparația dintre jurnalismul cultural din trecut și cel din prezent din Israel nu este doar o chestiune de evoluție stilistică, ci de funcție, curaj și apropiere de centrele de putere.

În deceniile anterioare (în special până în anii 1990), jurnalismul cultural era perceput ca o parte integrantă a discursului intelectual central. Secțiunile culturale nu erau tratate ca fiind suplimentare, ci ca arene în care gustul, canonul și sensul erau construite în mod activ. În ziare precum Haaretz, precum și în iterațiile anterioare ale Maariv și Yedioth Ahronoth, critica era adesea incisivă, personală și uneori chiar nemiloasă. Criticii nu ezitau să „dărâme” o carte sau o producție teatrală și exista un sentiment tangibil de autoritate – la bine și la rău.

Tensiunea dintre adevăr și confort a existat întotdeauna. Presiunile și considerațiile extraliterare au fost prezente și în trecut. Totuși, astăzi mecanismul pare mai puțin vizibil și mai sistemic – mai puțin o chestiune de interdicție și mai mult una de descurajare tacită.

O distincție centrală iese în evidență: în trecut, riscul era de a provoca. Astăzi, riscul este de a dispărea – pe fondul dependenței economice crescânde de instituțiile care produc cultură.

0.15 Sorin Bălășcău

0.15.1 ultima frontieră unei civilizații în declin ireversibil

Salutare, dragi prieteni! Sunt Sorin Bălășcău și din Spania am onoarea de a participa la COLOC-VIUL INTERNAȚIONAL PRESA CULTURALĂ ȘI PREȚUL ADEVĂRULUI Dacă adevărul ar fi o monedă de schimb, cultura modernă și presa aferentei ar fi o cenușăreasă într-o lume capitalizată. Poate și este. De altfel, consider cultura ca fiind ultima frontiera unei civilizații în declin ireversibil.

Poate de aceea, jurnalismul, fără a face excepție cel cultural, trece astăzi printr-o transformare radicală, pe care masa majoritară o consideră normală, încât acest templu lingvistic, în care cultura generală, etica și profunzimea unei gândiri tematice să nu mai reprezinte un criteriu important în îndelegnicirea scriitorului, iar banalitatea să fie predominantă. De aici, tocmai de aici, din țara lui Don Chihote, pot spune cu certitudine că am fost dezamăgit de o linealitate a presei culturale românești, care constată, retransmite sau doar informează, fără a deranja cu nimic prietenii instituționale, cu ghilimelele derivoare, bineînțeles. Diletantismul presei de aici a ajuns atât de punctual, repetitiv și tematic, încât nu aduce roa emoție la citire, indiferent de formatul oferit, astfel încât rezultatul este unul normal, spun eu, dezinteresul față de cultură și evenimentele sale.

Se zice că un jurnalist folosește literatura la repezială, însă fundamentul și credibilitatea scriilor

sale în forma finală, sub forma articolelor, notelor de prese, etc., stă sub umbra copacului eroditor al unui stat fricos de adevăr sau a deciziei fiecăruia de a-și menține principiile, indiferent de urmări. Așa o fi? Nu știu. Fiecare ar trebui să ne punem această întrebare, dar poate mai dureros este faptul că un astfel de comportament nu stă în ADN-ul românesc, ci pur și simplu este o reflexie primordial-umană de afirmare sub orice formă.

Mai nou, saltul tehnologic și canalele sociale au adus în plin plan, așa ziși, influencer sau formator de opinii care nu au făcut altceva decât să confirme vorbele lui Frank Herbert, și anume că jurnalismul este o afacere de divertisment, iar ca atare cultura este minimalizată și ignorată. Și totuși, te-ai întrebat unde s-a ajuns aici, la acest banal teatru de păpuși în care publicul doar aplaudă, râde și aprobă, fără a mai chestiona, întreba sau, și mai rău, de a se întreba asupra lucrurilor pe care le vede. Nu este de mirare apariția jurnalismului independent, în care cultura este readusă la adevărată evaluare, dar în care se găsesc tot mai puțini.

Este lupta de guerilă, o luptă de guerilă a unui grup restrâns de oameni care vor să păstreze presa culturală pură, reală și critică. Inevitabil, asta ca să fac o referire la cartea mea de articole, în care adevărul este cuvântul chei, iar realitatea diascului din Spania apare fără machiaj, așa cum este, mă duce și acum la experiențele personale care m-au făcut să trasez o linie atât a bunului simț, cât și a unor principii care zic eu că sunt sănătoase. Nu vreau să vă iau mai mult timp, concluzionez doar că valoarea unei presei culturale stă în valoarea celor care o fac, iar aceasta nu se dobândește, ci se creează prin studiu, muncă, pasiune și, în ultimul rând, prin caracter.

Așadar, dragi colegi, dragi prieteni, să nu vă fie cheamă să luați atitudine și să fiți vertebrali cu voi în și vă, fără frică, deoarece nu este așa. Cultura și literatura în sine, fără o apreciere critică, nu ar fi ea ceea ce este astăzi. Vă doresc o zi frumoasă și trăiască presa culturală românească!

0.16 Corina Negrea

0.16.1 Lumină-n gânduri

Vise ascunse-n clepsidre de plumb,
Cad sacadat peste turele nopții.
Clipa tăcută o port ca pe-un nimb,
Un vers colorat, închinat dimineții.

Ce catifea de-abanos, peste lume!
Și luna, dormind în culcuș de lumină...
Sub cer răzvrătit, văd o stea fără' de nume
Cu pană de-azur scrijelind pe retină.

Răzbate un murmur...De jale? De dor?
Sau poate-i rostire a vreunui vers.
Spre nicăieri, aripi frânte în zbor,
Înaltă o rugă din gândul neșters.

Se-aprind felinare, lumină în gânduri.
Pe ciobul luminii, străjeri străvezii.
Un pas călător, rătăcind printre rânduri,
Strivește, pervers, culori arămii...

0.17 Gheorghe Mizgan

0.17.1 Întâlnindu-mă... cu mine

Întâlnindu-mă... cu mine, într-un colț uitat de gând,
Am găsit tăceri ascunse și un suflet tremurând.
Mă pierdusem printre alții, în dorințe fără glas,
Și uitasem cine sunt, rătăcind pas după pas.

Am privit adânc în mine — nu era doar întuneric,
Ci și-o rază firavă, cu un licăr cald, feeric.
Din ruine de-ndoiă s-a-nălțat un adevăr:
Că mă pot renaște singur, dintr-un simplu vreau să sper.

Întâlnindu-mă... pe mine, m-am iertat fără cuvinte,
Pentru visuri neîncepute, pentru pași luați-n minte.

Am cules din vechi regrete doar puterea de-a iubi
Omul care, fără mască, învăța din nou a fi.

Și-am rămas o clipă-n mine, ca-ntr-un templu regăsit,
Unde tot ce doare tace și nimic nu-i rătăcit.
Întâlnirea cea mai grea — și cea mai

adevărată —
E cu sinele din umbră... spre iertare, fără
rată.

0.17.2 Întâlnindu-mă... pe mine (cu iz epigramistic)

Întâlnindu-mă... pe mine — ce surpriză,
ce scandal!

Nu eram chiar genul care se credea niscai
banal.

M-am privit mai de aproape... nu prea
mult, că nu cutez,

Că riscam să-mi stric părerea, poate chiar
s-o corectez.

Mi-am dat mâna cu orgoliul, un vechi prie-
ten, fidel tip,

Care-mi spune zilnic: „Bravo!”, chiar și
când mă-nbăt cu flip.

Adevărul sta deoparte, cam modest și cam
timid,

N-a intrat în vorbăraie... nu-i place stilul
rigid.

Întâlnindu-mă... pe mine, am decis, în
mod concret:

Să rămân exact același — că mi-e mie mai
discret.

Ce rost are preschimbarea, când mă plac așa
cum sunt?

(Chiar dacă, din când în când... mă mai
contrazic mărunț.)

Morala, de-o vrei pe scurt, fără prea multă
migală:

Mai greu e să te-ntâlnești... să nu intri-n
gol de gală.

Dar, dacă-ți ții bine masca și zâmbești re-
glementar,

Poți trăi cu tine-o viață... fără stres supli-
mentar.

0.18 Dumitru Alexandru Bar

0.18.1 Nu s-a plâns și n-a cerut

Nu s-a plâns și n-a cerut de la oameni
îndurare

Când în cuie a fost bătut, doar la Tatăl ali-
nare,

A rugat apoi pe Domnul să le ierte lor
păcatul

De-a fi robii neputinței de a înțelege sfatul,
Iar în pilde n-a fost cine să-i priceapă
înțelesul.

Că de mii de ani încoace omenirea se tot
zbate

Să-nțeleagă adevărul în cuvintele lăsate
Moștenire la biserici, predicate la nevoi,
Toate scrise-n Evanghelii și ascunse pentru
noi:

Că avem martiri în față și la spate
trădători!...

Cuprins

0.1	Dorel Cosma	2
0.1.1	Colocviul Internațional Presa Culturală și Prețul Adevărului	2
0.1.2	INTERNATIONAL COLLOQUIUM CULTURAL PRESS AND THE PRICE OF TRUTH – A SUBSTANTIAL DEBATE HOSTED IN BISTRITA	3
0.2	Mirela Rus	4
0.2.1	PREȚUL ADEVĂRULUI ÎN PRESA CULTURALĂ	4
0.3	Alin Cordoș	6
0.3.1	Gaudeamus și Destinul Presei Culturale: Între Magnetismul Cărții și Supraviețuirea Vectorilor de Imagine	6
0.4	Menuț Maximilian	7
0.4.1	Superficialitatea actului de comunicare	7
0.5	Zorin Diaconescu	9
0.5.1	Ce s-a întâmplat cu adevărul? N-a murit, dar s-a fragmentat	9
0.6	Franco Megna	10
0.6.1	PRESA CULTURALĂ ȘI PREȚUL ADEVĂRULUI ÎN ITALIA	10
0.6.2	LA STAMPA CULTURALE E IL PREZZO DELLA VERITA IN ITALIA	11
0.7	Theodor Damian	12
0.7.1	Presa culturală și prețul adevărului	12
0.8	Florence Conte-Taillason (Elisa F. AR)	13
0.8.1	Quelques mots sur la Presse et la Culture en France, et le Créateur	13
0.9	Joel Conte-Taillason	13
0.9.1	Art et Culture en France : de la lumière du 19ème siècle à l'ombre du 21ème !	13
0.10	Ioan Godja	14
0.10.1	Presa culturală trebuie să aibă nu doar voce, ci și conștiință	14
0.11	Mesut Senol	15
0.11.1	Autenticitatea productiilor culturale	15
0.12	Laura Juverdeanu	16
0.12.1	Cultura, un seismograf global	16
0.13	Silvia Zagoreanu	18
0.13.1	Presa culturală între promovare și înțelegere	18
0.14	Nidal Kassem	20
0.14.1	Jurnalismul cultural din Israel	20
0.15	Sorin Bălăscău	21
0.15.1	ultima frontieră unei civilizații în declin ireversibil	21
0.16	Corina Negrea	22

0.16.1	Lumină-n gânduri	22
0.17	Gheorghe Mizgan	22
0.17.1	Întâlnindu-mă... cu mine	22
0.17.2	Întâlnindu-mă... pe mine (cu iz epigramistic)	23
0.18	Dumitru Alexandru Bar	23
0.18.1	Nu s-a plâns și n-a cerut	23